

Versterking van de klasvloer in het basisonderwijs met extra middelen Nederlands

*Advies over de inzet van bijkomende middelen voor Nederlands
in het basisonderwijs*

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Basisonderwijs op 21 mei 2025 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Taal basisonderwijs op 25 april en 13 mei 2025 onder voorzitterschap van Gorik Van Assche

Dossierbeheerder: Katrien Persoons

1 Situering en opzet van het advies

De versterking van de taalvaardigheid Nederlands bij alle leerlingen is een prioriteit in de beleidsnota Onderwijs en Vorming. De minister wil scholen zowel inhoudelijk als financieel ondersteunen bij de ontwikkeling en uitvoering van een sterk taalbeleid Nederlands. Ook andere beleidsmaatregelen kaderen binnen deze ambitie om het Nederlands te versterken. Meest actueel zijn de nieuwe minimumdoelen in het basisonderwijs.¹ Denk ook aan de actualisering van de koalatest bij vijfjarige kleuters, de taalintegratietrajecten of de zomerscholen. Ze beogen mee een antwoord te bieden op de dalende effectiviteit van onderwijs.

De aanleiding voor dit advies is het centenboekje van de Vlaamse Regering voor de huidige regeerperiode 2025-2029.² Dat voorziet extra middelen om het Nederlands te versterken in het basisonderwijs:

- vanaf september 2025: 13 miljoen euro voor het kleuteronderwijs en 20 miljoen euro voor het lager onderwijs;
- vanaf 2026 tot en met 2029: jaarlijks 40 miljoen euro voor het kleuteronderwijs en 60 miljoen euro voor het lager onderwijs.

De Vlaamse Onderwijsraad wil met dit advies richting geven aan de besteding van deze bijkomende middelen in het basisonderwijs.³ Hiervoor vertrekt de raad vanuit concrete noden van het werkveld en bouwt hij verder op eerdere adviezen.

Het advies situeert zich binnen volgende (huidige) decretale context, waaruit eveneens het belang van het Nederlands blijkt:

- Bij het begin van de leerplicht voert de school voor elke leerling in het gewoon onderwijs een verplichte screening uit, die nagaat wat het niveau van de leerling op vlak van de onderwijstaal is. Concreet gaat het om de koalatest. Op basis van de resultaten van de taalscreening moeten leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen, een actief taalintegratietraject Nederlands volgen.⁴
- Om toegelaten te worden tot het eerste leerjaar is een gunstig advies nodig van de klassenraad. Dat advies gaat in elk geval over de mate waarin de leerling het Nederlands voldoende beheerst om het gewoon lager onderwijs te kunnen starten.⁵
- Leerlingen met een ongunstig advies omwille van de beheersing van het Nederlands, kunnen enkel toegelaten worden tot het gewoon lager onderwijs als zij in het lager onderwijs een taalintegratietraject volgen.⁶

¹ In het licht van voorliggend advies wijst de raad erop dat de visienota over de minimumdoelen basisonderwijs te bereiken minimumdoelen (op populatieniveau) voor kleuters introduceert, wat betreft woordenschat, luistervaardigheden en getalbegrip met het oog op een succesvolle start in het eerste leerjaar. Daarnaast is er ook sprake van te bereiken minimumdoelen (op individueel niveau) voor leerlingen op het einde van de lagere school, wat betreft Nederlands en wiskunde.

² [Vlaamse Regering. Vlaamse begroting 2025-2029. 30 september 2024, p. 9.](#)

³ De Vlaamse Onderwijsraad bereidt momenteel ook een advies over Nederlands voor dat het basisonderwijs overstijgt. Dat advies zal ingaan op de verbindende en emanciperende rol van Nederlands en hoe een structurele samenwerking tussen het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs tot een betere afstemming kan leiden van de taalintegratietrajecten voor leerlingen en ouders.

⁴ [Decreet basisonderwijs. 17 april 1997. Artikel 11quater.](#)

⁵ [Ibid. Artikel 13/1, §2.](#)

⁶ [Ibid. Artikel 13/1, §2.](#)

- De Vlaamse toetsen worden afgenomen in het vierde en het zesde leerjaar voor een selectie van eindtermen van het leergebied wiskunde en Nederlands.⁷

2 Algemene waardering

De Vlaamse Onderwijsraad staat positief ten aanzien van het engagement van de minister om het basisonderwijs extra te ondersteunen op vlak van taalvaardigheid Nederlands. Het is van groot belang dat basisscholen sterk taalonderwijs in krachtige leeromgevingen kunnen bieden. Nederlands is een essentieel onderdeel van de brede basisvorming die het basisonderwijs aanbiedt. Bovendien speelt het een cruciale rol om alle kinderen de nodige kansen te geven in hun verdere schoolloopbaan.

Die urgentie blijkt ook uit de omgevingsanalyse van het Departement Onderwijs en Vorming.⁸

- De leerlingenpopulatie wordt steeds diverser. Steeds minder leerlingen spreken thuis vaak Nederlands. Het aantal anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs is de laatste 7 jaar meer dan verdubbeld.
- De dalende PIRLS-resultaten voor begrijpend lezen worden bevestigd door het peilingsonderzoek naar Nederlands in het zesde leerjaar van het lager onderwijs.

3 Aanbevelingen

3.1 Uitgangspunt: middelen voor de klasvloer

De Vlaamse Onderwijsraad beveelt aan om de bijkomende middelen te richten *op de klasvloer* om zo schoolteams te versterken in de ondersteuning van alle kinderen en te garanderen dat zij op het einde van het basisonderwijs (minstens) aan de minimumdoelen voor Nederlands voldoen.

De raad sluit zich aan bij onderzoek dat pleit voor een meerlagig ondersteuningsmodel.⁹ Dat bestaat uit drie lagen in de context van een school:

- 1 een brede basislaag van sterk, onderzoeksgebaseerd taalonderwijs voor alle leerlingen, met inbegrip van leerlingen met nood aan taalsteun;
- 2 een tweede laag van ondersteuning in kleinere groep, gericht op preventie en bijkomende instructie;
- 3 een derde laag met extra ondersteuning en remediëring op individueel niveau.

In deze lagen herkent de raad de fasen van het zorgcontinuüm. De vierde laag, die verwijst naar buitenschoolse ondersteuning, valt buiten de scope van dit advies.

De raad concentreert zich op de versterking van het basisonderwijs zelf. Dat neemt niet weg dat taalontwikkeling als onderdeel van de brede basisvorming, ook buiten de schoolpoort verdergaat.

⁷ [Ibid. Artikel 44quater, §1.](#)

⁸ Departement Onderwijs en Vorming (2023). [Omgevingsanalyse van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming 2024-2029.](#)

⁹ Trioen, M. et al. (2021). [De schijnwerper op taal. Taalintegratie voor leerlingen die daar extra nood aan hebben.](#) Universiteit Antwerpen.

Alle beleidssectoren moeten meewerken, investeren en inspelen op de brede vorming van kinderen via onder meer flankerend beleid.¹⁰

Het uitgangspunt dat de middelen dienen voor de klasvloer, trekt de raad door naar de keuzes rond de concrete noden en bijhorende beleidsaanbevelingen, die in het volgende punt worden uitgewerkt.

3.2 Concrete noden

De bijkomende middelen bieden scholen de kans om gerichte stappen te zetten in de versterking van het Nederlands in het basisonderwijs. De Vlaamse Onderwijsraad wijst daarbij op twee concrete noden waarvoor deze middelen een belangrijke hefboom kunnen zijn.

3.2.1 Meer omkadering voor kinderen van 2,5 tot 8 jaar

Een krachtige basislaag met een klasaanpak vormt het logische vertrekpunt om alle kinderen te bereiken (zie eerste laag van het meerlagig ondersteuningsmodel). De Vlaamse Onderwijsraad legt daarbij de focus op jonge kinderen van 2,5 tot 8 jaar. De bevordering van de taalontwikkeling Nederlands is een cruciale opdracht in deze leeftijdsgroep, met aandacht voor de overgang naar het eerste leerjaar.¹¹

Dat vraagt investeringen in extra omkadering voor kinderen van 2,5 tot 8 jaar. Extra omkadering laat scholen toe werk te maken van kleinere, werkbare groepen om het taalaanbod te versterken, waarbij elk kind voldoende spreekkansen en feedback krijgt. Dat gebeurt volgens een geïntegreerde aanpak, wat een fundamenteel kenmerk is van het basisonderwijs.¹²

De raad pleit al langer voor sterk en kwaliteitsvol kleuteronderwijs met aandacht voor de specificiteit van dat kleuteronderwijs.¹³ Ook de minister wil hierop inzetten.¹⁴ De bijkomende middelen creëren kansen om dit verder waar te maken.

Bij de berekening van de omkadering moeten leerlingenkenmerken meegenomen worden, zoals dat vandaag ook het geval is (zie ook 3.3).

¹⁰ Deze nood aan een sterke band tussen school en maatschappij en aan samenwerking met andere beleidsdomeinen werkt de Vlaamse Onderwijsraad verder uit in een [participatief traject](#) waarin de raad in gesprek zal gaan met mensen van op het terrein binnen en buiten de schoolmuren.

¹¹ De Vlaamse Onderwijsraad beschouwt het aanbieden van een krachtige taalleeromgeving als een van de fundamenteën van onderwijs aan jonge kinderen: “Jonge kinderen zijn zeer ontvankelijk voor het leren van taal.(...) Door middelen van ondersteunende en uitdagende interacties, doorheen het geheel van leren, zorgen en spelen, verwerven jonge kinderen vaardigheden en breiden ze hun woordenschat uit”. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Fundamenten voor onderwijs aan jonge kinderen. Voor elk kind een sterke start](#), 7 februari 2024.

¹² Zie krachtlijn 4 voor een sterk basisonderwijs: In het basisonderwijs is er op drie manieren sprake van integratie: (1) het kind en zijn brede persoonlijkheidsontwikkeling staan centraal, (2) in het aanbod (leerstof) zijn inhoud en de verschillende leergebieden verbonden met elkaar en (3) de groepsleraren zijn deskundig om inhoud uit alle leergebieden te structureren in een samenhangend onderwijsaanbod. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

¹³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Fundamenten voor onderwijs aan jonge kinderen. Voor elk kind een sterke start](#), 7 februari 2024 en Vlaamse Onderwijsraad (2023). [De toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen: een strategische verkenning](#).

¹⁴ Dit blijkt onder meer uit [de visienota rond de minimumdoelen basisonderwijs](#).

3.2.2 Versterking van gerichte taalondersteuning voor oudere kinderen in de basisschool

Ook voor oudere leerlingen blijven bijkomende inspanningen op vlak van taalondersteuning nodig. In lijn met het meerlagig ondersteuningsmodel is het essentieel dat, wanneer de basisaanpak (eerste laag) niet volstaat, extra ondersteuning in kleine groep (tweede laag) wordt voorzien. Voor sommige leerlingen volgt er een derde laag met extra ondersteuning en remediëring op individueel niveau.

De Vlaamse Onderwijsraad ziet in de bijkomende middelen een kans om basisscholen beter te ondersteunen in deze opdracht. Naast de taalintegratietrajecten in opvolging van de koalatest, waarvoor reeds middelen voorzien worden, hebben ook oudere leerlingen in de basisschool nood aan taalondersteuning.¹⁵ Verder bouwend op onderzoek, definieert de raad daarbij volgende doelgroepen: de Nederlandsetaalleerders, leerlingen met een taalontwikkelingsachterstand, leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis en leerlingen met lees- en spellingsmoeilijkheden.¹⁶

De huidige middelen voor het onthaalonderwijs aan anderstalige nieuwkomers en voor de taalintegratietrajecten zijn ontoereikend. Basisscholen hebben nood aan bijkomende middelen om die leerlingen te ondersteunen in functie van de minimumdoelen Nederlands die zij moeten behalen. Anderstalige nieuwkomers (AN) die voldoen aan de voorwaarden hebben één schooljaar recht op de maximale omkadering om Nederlands te leren. Het tweede schooljaar vermindert de omkadering. Bovendien ontvangt de school pas vanaf een bepaald aantal (gewezen) AN'ers extra lestijden om onthaalonderwijs te organiseren.¹⁷

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt om voor elke leerling die aantikt op de voorwaarden van (gewezen) AN de volledige en maximale omkadering toe te kennen. Dat betekent dat de drempels om omkadering te kunnen ontvangen, geschrapt moeten worden.

3.3 Randvoorwaarden voor duurzame impact

De Vlaamse Onderwijsraad benadrukt dat de versterking van het Nederlands geen geïsoleerde uitdaging is, maar ingebed is in de complexiteit van het onderwijs als systeem. De bijkomende middelen zijn een waardevolle hefboom, maar het is belangrijk dat scholen kunnen rekenen op noodzakelijke randvoorwaarden zodat het basisonderwijs duurzaam versterkt wordt. Het lerarentekort blijft daarbij een reële uitdaging binnen de schoolorganisatie.

De raad wijst op het belang van drie sporen en illustreert hoe die samenhangen met de versterking van het Nederlands:

- Spoor 1: basisfinanciering, zodat onderwijs en goede prestaties (o.m. op vlak van Nederlands) niet gehinderd worden door het gebrek aan middelen (bijv. om een schoolbibliotheek te installeren).
- Spoor 2: ondersteuning van leraren en schoolteams zoals investeren in bijkomende kinderverzorgers en in deskundigheidsontwikkeling (bijv. om zich te verdiepen in een bepaalde expertise, zoals het leergebied Nederlands).

¹⁵ Een taalintegratietraject verwijst naar “een traject waarbij alle leerlingen die daar baat bij hebben op een duurzame manier intensieve taalleerkansen voor de onderwijstaal krijgen”, uit: Geudens, A. et al. (2021). [Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten. Praktijkids voor taalondersteuning in het kleuter-, lager en secundair onderwijs](#). Universiteit Antwerpen, p. 5.

¹⁶ Trioen, M. et al. (2021). [De schijnwerper op taal. Taalintegratie voor leerlingen die daar extra nood aan hebben](#). Universiteit Antwerpen.

¹⁷ [Omzendbrief BaO/2006/03 Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers](#).

- Spoor 3: versterking van de beleidskracht en de schoolorganisatie om het beleidsvoerend vermogen en ook het taalbeleid te versterken.

De raad verwijst naar eerdere adviezen waarin de raad vraagt om evenwichtig en duurzaam werk te maken van elk van deze sporen.¹⁸ Volgend uitgangspunt blijft richtinggevend: “Leerlingenkenmerken moeten, zoals vandaag ook het geval is, worden meegenomen in de berekening van het lestijdenpakket, punten en werkingsmiddelen in het gewoon basisonderwijs. Zo kunnen schoolteams een krachtige leeromgeving creëren die goed is voor alle leerlingen en in het bijzonder voor leerlingen uit gezinnen met een lage socio-economische status (SES).¹⁹

De raad vraagt om de omkadering van het gewoon basisonderwijs te blijven monitoren.²⁰

Katrien Persoons
secretaris Raad Basisonderwijs

Anne Verhoeven
voorzitter Raad Basisonderwijs

¹⁸ Meest recente advies: Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Basisonderwijs in een snel veranderende samenleving. Nood aan houvast voor de toekomst](#), 26 juni 2024.

¹⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Basisonderwijs in een snel veranderende samenleving. Nood aan houvast voor de toekomst](#), 26 juni 2024, p.7.

²⁰ Het nieuwe omkaderingssysteem voor basisonderwijs ging op 1 september 2012 van kracht. Het Vlaams minister van Onderwijs en Vorming voert jaarlijks een monitoring uit van de SES-indicatoren. Voor meer informatie: [Monitor omkadering gewoon basisonderwijs](#)

Bronnen

[Decreet basisonderwijs. 17 april 1997.](#)

Departement Onderwijs en Vorming (2023). [Omgevingsanalyse van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming 2024-2029.](#)

Geudens, A. et al. (2021). [Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten. Praktijkgids voor taalondersteuning in het kleuter-, lager en secundair onderwijs.](#) Universiteit Antwerpen.

[Omzendbrief BaO/2006/03 Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers.](#)

Trioën, M. et al. (2021). [De schijnwerper op taal. Taalintegratie voor leerlingen die daar extra nood aan hebben.](#) Universiteit Antwerpen.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Basisonderwijs in een snel veranderende samenleving. Nood aan houvast voor de toekomst,](#) 26 juni 2024.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Fundamenten voor onderwijs aan jonge kinderen. Voor elk kind een sterke start,](#) 7 februari 2024.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs,](#) 16 september 2015.

Vlaamse Onderwijsraad (2023). [De toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen: een strategische verkenning.](#)

[Vlaamse Regering. Vlaamse begroting 2025-2029. 30 september 2024.](#)

[Vlaamse Regering. Visienota 'Vaststelling van kwaliteitsvolle minimumdoelen in het basisonderwijs'. 28 februari 2025.](#)